

Sprawozdanie
z egzaminu maturalnego 2014
- województwo dolnośląskie

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Opracowanie

dr hab. Piotr Załęski (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
dr Barbara Freier-Pniok (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
dr Marcin Smolik (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Bartosz Kowalewski (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Wydział Badań i Analiz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: ckesekr@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71-785-18-52, fax 71-785-18-66
e-mail: sekretariat@oke.wroc.pl
www.oke.wroc.pl

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z wiedzy o społeczeństwie na poziomie podstawowym składał się z 33 zadań, w tym z 17 zadań zamkniętych różnego rodzaju (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz, na dobieranie) oraz 16 zadań otwartych. Większość zadań (24) sprawdzała umiejętności w dwóch obszarach – wiadomości i rozumienia oraz korzystania z informacji, 8 zadań dotyczyło wyłącznie obszaru wiadomości i rozumienia, zaś ostatnie zadanie – tworzenia informacji. Zadania 1–5 sprawdzały umiejętności przede wszystkim z zakresu bloku *Spoleczeństwo*, 6–17 – *Polityka*, 18–23 – *Prawo*, 24–29 – *Polska, Europa, Świat*. Zadania 30–32 oraz zadanie rozszerzonej odpowiedzi dotyczyły problematyki usytuowanej pomiędzy blokami *Prawo* oraz *Polska, Europa, Świat*. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać maksymalnie 100 punktów (w tym 43 punkty za zadania zamknięte, 42 punkty za zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 15 punktów za zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba zdających		1 783
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu w wersji standardowej	z liceów ogólnokształcących	1 224
	z liceów profilowanych	50
	z techników	509
	z liceów uzupełniających	
	z techników uzupełniających	
	ze szkół publicznych	1 688
	ze szkół niepublicznych	95
	ze szkół na wsi	31
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	441
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	756
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	555
	kobiety	1 112
	mężczyźni	671

Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach w wersji dostosowanej	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	2
	słabowidzący	1
	niewidomi	1
	słabosłyszący	5
	niemy	-
	Ogółem	9

Do egzaminu przystąpili również absolwenci z lat ubiegłych, którzy dotychczas nie uzyskali świadectwa dojrzałości, oraz tacy, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości we wcześniejszych latach, a w maju 2014 r. przystąpili ponownie do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku egzaminacyjnego albo uzyskania wyniku z wiedzy o społeczeństwie jako nowego przedmiotu.

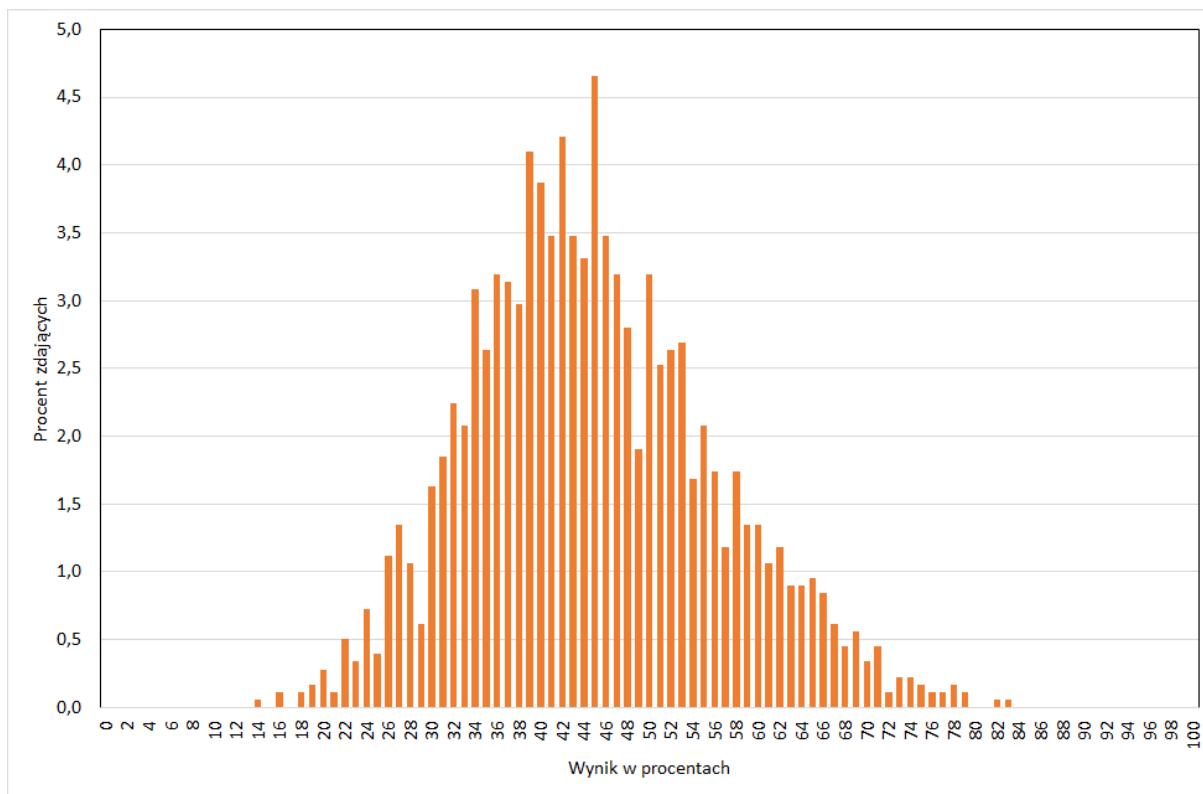
3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		9 maja 2014 r.	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		120 minut	
Liczba szkół		256	
Liczba zespołów egzaminatorów*		3	
Liczba egzaminatorów*		68	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 143)		1	
Liczba unieważnień ¹	w przypadku:		
	§ 99 ust.1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
		wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
		zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu części egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym	0
	§ 99 ust.2	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
§ 146 ust. 3	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu		
Liczba wglądów ¹ (§ 107)		6	

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. nr 83, poz. 562, ze zm.)

4. Podstawowe dane statystyczne**Wyniki zdających**

Wykres 1. Rozkład wyników zdających

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne

Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
1783	14	83	44	45	44,8	11,2

Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Poziom wykonania zadania (%)
1.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym – opisy Wiadomości: formy i prawidłowości życia społecznego	75
2.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym – opisy Wiadomości: formy i instytucje życia społecznego	64
3.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – dane z badań opinii publicznej w formie wykresu Wiadomości: problemy społeczeństwa polskiego, kultura polityczna	33
4.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst popularnonaukowy Wiadomości: naród, formy życia społecznego	76
5.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst publicystyczny Wiadomości: struktura i problemy społeczeństwa polskiego, etniczność	70
6.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – dane z badań opinii publicznej w formie wykresu Wiadomości: atrybuty państwa, wartości demokracji, kultura polityczna	43
7.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst popularnonaukowy Wiadomości: ideologie i doktryny polityczne	41
8.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst popularnonaukowy Wiadomości: formy demokracji, formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym	24
9.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – dane z badań opinii publicznej w formie wykresów Wiadomości: partie polityczne, kultura polityczna	43
10.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst publicystyczny Wiadomości: formy demokracji, partie polityczne, formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym	37
11.	Korzystanie z informacji	Czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych – fragmenty konstytucji Wiadomości: ustrój Rzeczypospolitej Polskiej, konstytucja	54
12.	Wiadomości i rozumienie	Organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	44
13.	Wiadomości i rozumienie	Organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	65
14.	Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie ważnych postaci życia publicznego, korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – fotografie i notki Wiadomości: organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	17
15.	Wiadomości i rozumienie	Organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	31
16.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – mapa i notki Wiadomości: ustrój Rzeczypospolitej Polskiej	49
17.	Wiadomości i rozumienie	Organy samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej	11
18.	Wiadomości i rozumienie	Akty prawne, organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	28

19.	Wiadomości i rozumienie	Akty prawne, organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	72
20.	Wiadomości i rozumienie	Sądy, organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	82
21.	Korzystanie z informacji	Czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych – fragmenty konstytucji Wiadomości: sądy, organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	58
22.	Wiadomości i rozumienie	Dziedziny prawa, obywatel wobec prawa	56
23.	Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie ważnych postaci życia publicznego, korzystanie ze źródeł informacji o życiu publicznym – fotografie i notki Wiadomości: prawa człowieka we współczesnym świecie	52
24.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – opisy Wiadomości: organizacje i instytucje międzynarodowe	6
25.	Korzystanie z informacji	Lokalizacja ważnych wydarzeń w czasie Wiadomości: Polska w Europie, działanie Unii Europejskiej	25
26.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – dane z badań opinii publicznej w formie wykresu, tekst strategii rządowej Wiadomości: Polska w Europie, działanie Unii Europejskiej	58
27.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – mapa polityczna Europy Wiadomości: działanie Unii Europejskiej, organizacje międzynarodowe	62
28.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst popularnonaukowy Wiadomości: konflikty we współczesnym świecie	86
29.	Korzystanie z informacji	Odróżnianie informacji o faktach od opinii, korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym Wiadomości: problemy współczesnego świata, problemy społeczeństwa polskiego	55
30.	Korzystanie z informacji	Czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych – fragmenty konwencji Wiadomości: problemy współczesnego świata, prawa człowieka we współczesnym świecie	73
31.	Korzystanie z informacji	Czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych – fragmenty konstytucji Wiadomości: prawa człowieka we współczesnym świecie, obywatel wobec prawa	28
32.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – fotografia Wiadomości: organizacje międzynarodowe, prawa człowieka we współczesnym świecie	13
33.	Tworzenie informacji	Formułowanie wypowiedzi pisemnej zawierającej ocenę procesów społecznych i politycznych i wskazanie propozycji rozwiązań problemów Korzystanie z informacji: wskazywanie przyczyn i skutków procesów społecznych i politycznych, rozpoznawanie problemów świata, korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym Wiadomości: problemy współczesnego świata, prawa człowieka	26

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z wiedzy o społeczeństwie na poziomie rozszerzonym składał się z 25 zadań, w tym z 9 zadań zamkniętych różnego rodzaju (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz, na dobieranie) oraz 16 zadań otwartych. Większość zadań (17) sprawdzała umiejętności w dwóch obszarach – wiadomości i rozumienia oraz korzystania z informacji, 7 zadań dotyczyło wyłącznie obszaru wiadomości i rozumienia, a część B. zadania 19. oraz zadanie 25. – tworzenia informacji. Arkusz był podzielony na trzy części: test (zadania 1–16), analizę materiałów źródłowych (zadania 17–24) oraz wypracowanie (zadanie 25). Zadania 1–4 sprawdzały umiejętności przede wszystkim z zakresu bloku *Spoleczeństwo*, 5–11 – *Polityka*, 12–13 – *Prawo*, 14–16 – *Polska*, *Europa*, *Świat*. Zadania 17–20 oraz jedno z wypracowań dotyczyły problematyki usytuowanej pomiędzy blokami *Prawo* oraz *Polska*, *Europa*, *Świat*, zaś zadania 21–24 oraz drugie z wypracowań – problematyki bloku *Polityka*. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać maksymalnie 50 punktów (w tym 9 punktów za zadania zamknięte, 21 punktów za zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 20 punktów za wypracowanie).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba zdających		904
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu w wersji standardowej	z liceów ogólnokształcących	856
	z liceów profilowanych	6
	z techników	42
	z liceów uzupełniających	0
	z techników uzupełniających	0
	ze szkół publicznych	857
	ze szkół niepublicznych	47
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	90
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	267
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	547
	kobiety	570
	mężczyźni	334

Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 4 uczniów – laureatów i finalistów Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach w wersji dostosowanej	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	3
	niewidomi	1
	słabosłyszący	1
	niesłyszący	0
	Ogółem	5

Do egzaminu przystąpili również absolwenci z lat ubiegłych, którzy dotychczas nie uzyskali świadectwa dojrzałości, oraz tacy, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości we wcześniejszych latach, a w maju 2014 roku przystąpili ponownie do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku egzaminacyjnego albo uzyskania wyniku z wiedzy o społeczeństwie jako nowego przedmiotu.

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

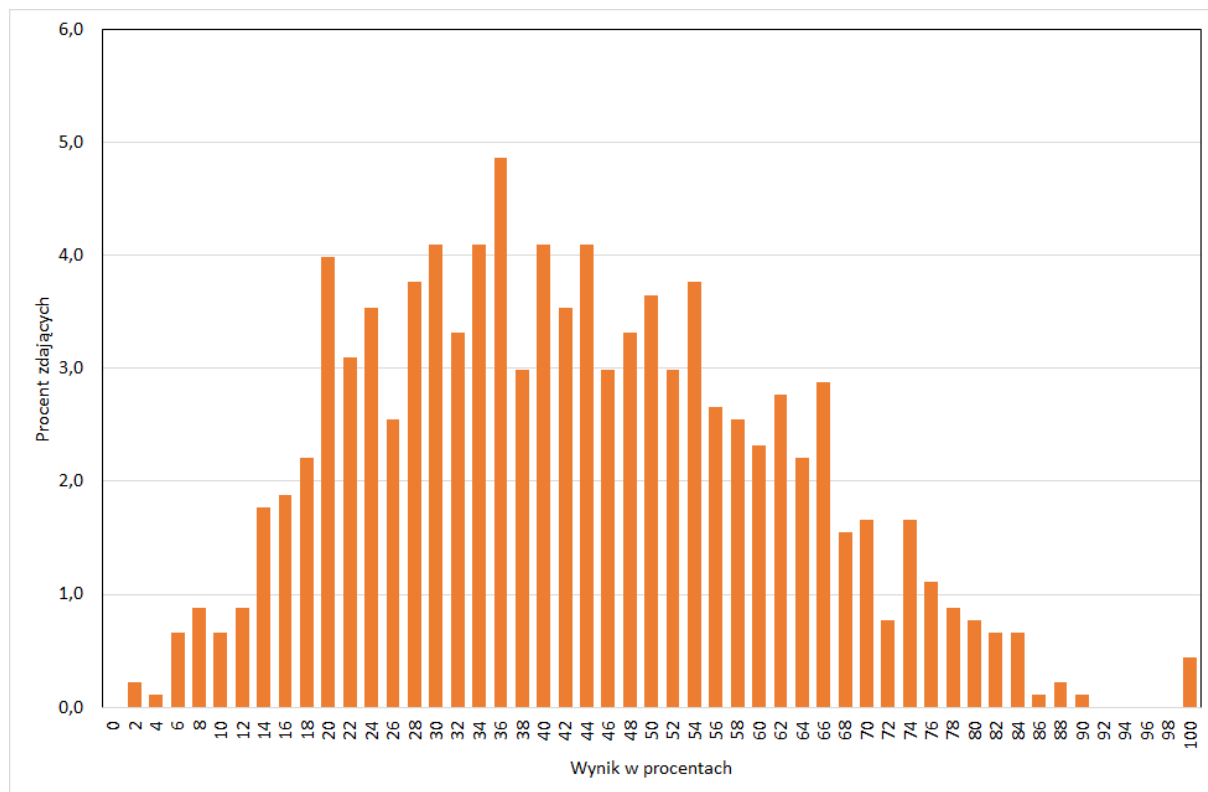
Termin egzaminu		9 maja 2014 r.	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		180 minut	
Liczba szkół		133	
Liczba zespołów egzaminatorów*		3	
Liczba egzaminatorów*		68	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 143)		1	
Liczba unieważnień ¹	w przypadku:		
	§ 99 ust. 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
		wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	
		zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu części egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym	0
	§ 99 ust. 2	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
§ 146 ust. 3	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0	
Liczba wglądów ¹ (§ 107)		25	

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. nr 83, poz. 562, ze zm.)

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 2. Rozkład wyników zdających

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne

Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
904	2	100	42	36	42,6	18,7

Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Poziom wykonania zadania (%)
1.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym – opisy Wiadomości: procesy społeczne, prawidłowości życia społecznego	64
2.	Wiadomości i rozumienie	Przemiany społeczeństwa polskiego, struktura społeczeństwa polskiego	29
3.	Wiadomości i rozumienie	Zagadnienia narodowościowe, struktura społeczeństwa polskiego	80
4.	Korzystanie z informacji	Krytyczna analiza materiału źródłowego, korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym – rysunek satyryczny Wiadomości: przemiany w społeczeństwie polskim, media	90
5A	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst publicystyczny Wiadomości: państwo i obywatelstwo	38
5B			61
6.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – tekst popularnonaukowy Wiadomości: ideologie i doktryny polityczne	66
7.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – mapa Wiadomości: formy państw współczesnych	46
8.	Wiadomości i rozumienie	Zasady funkcjonowania organów władzy w Rzeczypospolitej Polskiej	62
9.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – opisy Wiadomości: organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej i ich funkcjonowanie	35
10.	Wiadomości i rozumienie	Funkcjonowanie organów władzy w Rzeczypospolitej Polskiej	33
11.	Wiadomości i rozumienie	Organy samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej	54
12.	Wiadomości i rozumienie	Akty prawne, organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	73
13.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – opisy Wiadomości: sądy, organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej	56
14.	Korzystanie z informacji	Lokalizacja ważnych wydarzeń w czasie Wiadomości: działanie i rozwój Unii Europejskiej	45
15.	Wiadomości i rozumienie	Instytucje Unii Europejskiej	29
16.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – mapa polityczna i notka informacyjna Wiadomości: Problemy współczesnego świata	27
17.	Korzystanie z informacji	Krytyczna analiza materiału źródłowego, czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych – fragmenty deklaracji i konwencji Wiadomości: ochrona praw człowieka, źródła prawa	21
18.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym, krytyczna analiza materiałów źródłowych, analiza stanowisk różnych stron debaty Wiadomości: prawa człowieka, konflikty wartości	42
19A	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym – wykresy Wiadomości: kultura polityczna, stosunki międzynarodowe	22

19B	Tworzenie informacji	Ocena działań organizacji z punktu widzenia określonej wartości Korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym, krytyczna analiza materiałów źródłowych – rezolucja Wiadomości: organizacje międzynarodowe, wartości społeczne	64
20.	Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie ważnych postaci życia publicznego, korzystanie ze źródeł informacji o życiu publicznym – fotografie i notki Wiadomości: prawa człowieka we współczesnym świecie	54
21.	Korzystanie z informacji	Czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych – fragmenty konstytucji i ustawy Wiadomości: partie polityczne, funkcjonowanie organów władzy publicznej, konstytucja	73
22.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – schemat Wiadomości: partie polityczne, funkcjonowanie organów władzy publicznej	35
23.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym, selekcja faktów Wiadomości: ideologie i doktryny polityczne, partie polityczne	58
24.	Korzystanie z informacji	Korzystanie ze źródeł informacji o życiu politycznym – dane z badań opinii publicznej w formie tabelarycznej Wiadomości: kultura polityczna, partie polityczne, kwestie społeczno-polityczne w społeczeństwie polskim	71
25.1.	Tworzenie informacji	Formułowanie wypowiedzi pisemnej zawierającej charakterystykę dylematów życia zbiorowego we współczesnym świecie i ocenę działań władz Korzystanie z informacji: rozpoznawanie problemów społecznych, korzystanie ze źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym oraz krytyczna analiza materiałów źródłowych Wiadomości: prawa człowieka i procedury ich ochrony, organizacje międzynarodowe, problemy współczesnego świata	27
25.2.			28
25.3.			92

Komentarz

1. Analiza jakościowa zadań

W arkuszu na **poziomie podstawowym** najłatwiejsze dla maturzystów okazało się zadanie 28. (wykonało je 86% zdających), w którym należało na podstawie tekstu popularnonaukowego wymienić trzy elementy charakteryzujące specyfikę współczesnych konfliktów zbrojnych. Zdający nie mieli problemów z identyfikacją elementów zawartych w tekście do zadania i poprawnie je wymieniali. Spośród pięciu najłatwiejszych zadań jeszcze dwa sprawdzały podobne umiejętności, a dotyczyły wypisania kwestii z aktu prawnego (zad. 30., poziom wykonania 73%) oraz podania na podstawie tekstu popularnonaukowego różnic między narodem a społeczeństwem (zad. 4., poziom wykonania 76%). Cieszyć może fakt, że umiejętność selekcji materiału z tekstów źródłowych została przez tegorocznych maturzystów opanowana w stopniu zadowalającym. Warto podkreślić, że charakter tekstu (akt prawny, tekst popularnonaukowy) nie miał wpływu na poziom łatwości.

Najłatwiejsze zadania z arkusza na poziomie podstawowym, które sprawdzały przede wszystkim wiadomości i rozumienie, to zadania 1. (poziom wykonania 75%), w którym trzeba było przyporządkować nazwy postaw do opisów, i 20. (poziom wykonania 82%), w którym należało wykazać się rozumieniem zasad instancyjności w polskim wymiarze sprawiedliwości. Warto dodać, że zadania te miały charakter zamknięty, a materiał z nimi związany winien być obecny w procesie nauczania już podczas III etapu edukacyjnego.

W arkuszu na **poziomie rozszerzonym** najłatwiejsze okazało się zadanie 4. (poziom wykonania 90%), w którym należało wyjaśnić problem przedstawiony na rysunku satyrycznym – manipulacji informacją w mediach. Spośród siedmiu zadań łatwych jeszcze dwa sprawdzały podobne umiejętności, a dotyczyły wybrania zdań prawdziwych na podstawie przepisów z aktów prawnych (zad. 21., poziom wykonania 73%) oraz rozstrzygnięcia o prawdziwości/fałszywości zdań na podstawie tabeli z wynikami badań opinii publicznej (zad. 24., poziom wykonania 71%). Także dobrze zdający poradzili sobie z interpretacją aktu prawnego z punktu widzenia określonej wartości (zad. 19.B., poziom wykonania 64%).

Łatwe zadania z arkusza na poziomie rozszerzonym, które sprawdzały przede wszystkim wiadomości i rozumienie to zadania: 3. (poziom wykonania 80%), w którym należało wskazać uznane w Polsce mniejszości etniczne, 12. (poziom wykonania 73%), dotyczące podmiotów obowiązkowo uczestniczących w procesie legislacyjnym w Polsce i 5.B. (poziom wykonania 61%), w którym trzeba było podać nazwy zasad nabywania obywatelstwa. Warto dodać, że zadania te obejmowały wiedzę z poziomu podstawowego. Zadanie 12. z omawianego arkusza oraz zadanie 19. z arkusza z poziomu podstawowego były tożsame, a różniły się wyłącznie punktacją. Ich zbliżone współczynniki łatwości (poziom wykonania odpowiednio 73 i 72%) pokazują, że w zakresie wiedzy najbardziej bazowej zdający oba poziomy nie różnili się znacznie od siebie.

Umiejętność selekcji danych z materiałów źródłowych została przez tegorocznych maturzystów opanowana w stopniu zadowalającym. Tegoroczni maturzyści – inaczej niż w latach ubiegłych – dobrze opanowali wiedzę z zakresu zagadnień narodowościowych. Warto zauważyć, że w obu arkuszach nie było w zasadzie zadań bardzo łatwych.

Zadaniami bardzo trudnymi dla tegorocznych maturzystów rozwiązujących zadania w arkuszu na **poziomie podstawowym** były zadania sprawdzające wiedzę z zakresu organizacji międzynarodowych oraz organów samorządu terytorialnego w Polsce. W zadaniu 24. (poziom wykonania 6%) należało podać na podstawie opisu kompetencji poszczególnych organów ONZ nazwy głównych organów tej organizacji: Zgromadzenie Ogólne, Radę Bezpieczeństwa oraz Radę Gospodarczo-Społeczną. Zadanie to często pozostawiano bez odpowiedzi w części lub w całości. Odpowiedzi uczniowskie były często bardzo przypadkowe i świadczące o braku elementarnej wiedzy:

	Opis kompetencji	Nazwa organu
A.	Organ plenarny ONZ złożony z przedstawicieli państw członkowskich, którego rola bywa określana jako stworzenie najszerzego forum wymiany poglądów.	Rada Europy
B.	Organ, którego stałymi członkami są: USA, Wielka Brytania, Francja, Rosja i Chiny. Jest odpowiedzialny za prowadzenie operacji pokojowych pod auspicjami ONZ.	Organ Przedstawicieli
C.	Organ, którego jednym z zadań jest współpraca z organizacjami wyspecjalizowanymi ONZ. Zajmuje się m.in. sprawami ekonomicznymi, kulturalnymi i prawami człowieka.	Rada gospodarczo- kulturowa

W zadaniu 32. (poziom wykonania 13%) zdający mieli podkreślić prawidłową nazwę organizacji międzynarodowej, której skrótowiec był widoczny na ilustracji (UNHCR). Niepokojące było szczególnie podkreślanie odpowiedzi Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci – jako że była to jedyna instytucja niezwiązana z uchodźcami, a zadanie to tworzyło wiązkę zadań pomocnych przy napisaniu rozszerzonej odpowiedzi na ten temat.

Trudniejszym niż zazwyczaj okazało się zadanie wymagające uzupełnienia tabeli – wpisania nazw organów stanowiących i kolegialnych organów wykonawczych samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej (zad. 17., poziom wykonania 11%). W odpowiedziach maturzystów rozwiązujących zadania w arkuszu na poziomie podstawowym widoczny jest brak wiedzy dotyczącej tej problematyki:

	Szczebel samorządu terytorialnego	Organ stanowiący	Kolegialny organ wykonawczy
A.	powiat ziemski	rada gminy	sołtyś
B.	województwo	sejmik województwa	prezydent

	Szczebel samorządu terytorialnego	Organ stanowiący	Kolegialny organ wykonawczy
A.	powiat ziemski	rada gminy	starosta
B.	województwo	rada województwa	wojewoda

Warto zaznaczyć, że problematyka samorządowa okazała się dużo łatwiejsza dla zdających maturę z przedmiotu na poziomie rozszerzonym – poziom wykonania zadania 11., sprawdzającego wiedzę z tego zakresu, wyniósł 54%.

Duże problemy zdającym sprawiały również zadania z bloku *Polityka*, dotyczące wiedzy w zakresie znajomości nazw form demokracji bezpośredniej i liczby obywateli uprawnionych od realizacji jednej z jej form (zad. 8., poziom wykonania 24%), rozpoznawania czołowych postaci polskiej sceny politycznej przełomu XX i XXI wieku (zad. 14., poziom wykonania 17%). Relatywnie trudne okazało się także zadanie wymagające znajomości chronologii procesu integracji Polski z Unią Europejską (zad. 25., poziom wykonania 25%).

	Wydarzenie	Chronologia
A.	Ratyfikacja traktatu lizbońskiego przez Polskę. 2007/8	
B.	Podpisanie traktatu akcesyjnego przez Polskę.	
C.	Przystąpienie Polski do strefy Schengen. 2008	O
D.	Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej. 2004	P

Poziom wykonania poniżej 30% - 28% - miało jeszcze między innymi zadanie – zadanie 31. Należało w nim podać na podstawie fragmentu *Konstytucji RP*, warunek jaki trzeba spełnić do uzyskania statusu uchodźcy, a następnie wskazać wyjątek od określenia „każdy” w przypadku skargi konstytucyjnej. Z prawidłowym rozwiązaniem pierwszej części zadania zdający mieli mniej problemów niż z drugą.

... Musi być ona zgodna z ustawą ...

~~Ten~~ którego konstytucyjne prawa ~~nie~~ lub wolności zostały naruszone ...

Jeżeli uchodzi to za pominięcie z uwagi, w którym nie ma konstytucji, jest inny wyjątek, jakim ...

Trudności w odpowiedzi do tej części zadania wynikać mogą z faktu słabego opanowania umiejętności interpretowania przepisów prawnych.

W arkuszu na **poziomie rozszerzonym** żadne zadanie nie okazało się bardzo trudne. Najtrudniejsze było zadanie 17. (poziom wykonania 21%), w którym należało rozstrzygnąć, czy *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka* (PDPC) ma charakter wiążący, oraz uzasadnić odpowiedź odwołując się do dwóch materiałów źródłowych zamieszczonych w arkuszu – fragmentów *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* oraz *Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności* (KoOPCiPW). Najczęściej popełnianym błędem było stwierdzenie, że PDPC ma charakter wiążący lub odpowiedzi niezawierające w uzasadnieniu odwołania do obu dokumentów.

Ma charakter wiążący wynika to z faktu, że jest sygnatariuszem. Przysądza każdej osobie podlegającej ich jurysdykcji prawa i wolności określone w Rozdziale I niniejszej konwencji. Poza tym, jak wynika z Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, ma być ona przestrzegana i papież rozstrzygał o charakterze krajowym i międzynarodowym i ich powszechnego i skutecznego uznania i przestrzegania.

Uważam, że Powszechna Deklaracja Praw Człowieka nie ma charakteru wiążącego, ponieważ prawa i wolności, które przyznaje, woliam. Nie każdy uważa, że do przestrzegania Deklaracji, w pewnym nie czynię tego państwa, które żyje w demokratycznym systemie.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka nie ma charakteru wiążącego ponieważ ustanowiona ona została jako wspólny standard do osiągnięcia przez wszystkie narody. Jej zadaniem jest nakładanie do porządkowania praw i wolności człowieka oraz ich zabezpieczenie. Przyznaje ona prawa i wolności, ale nie ma ich nie ma. Nie ma ich, za ich nie ma.

W zadaniu należało wykazać się nie tylko wiadomościami z zakresu bloku *Prawo*, ale także umiejętnościami krytycznej analizy (a nie prostego odczytywania) tekstów prawnych.

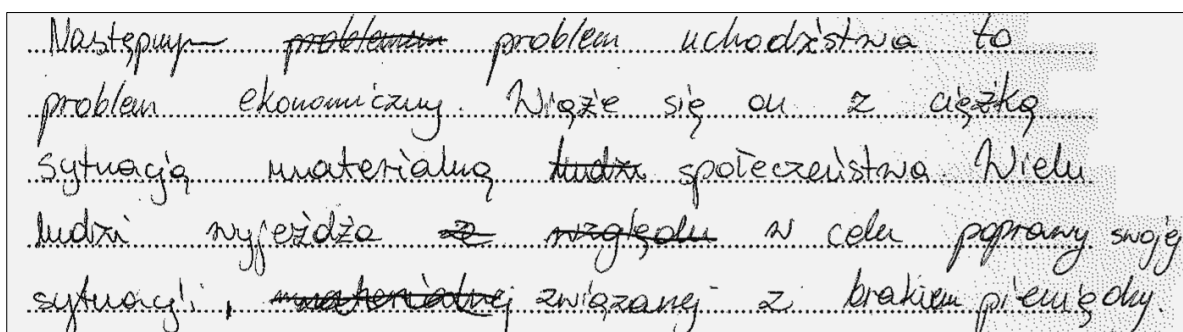
Trudności sprawiła też zdającym nietypowa analiza badań opinii publicznej zamieszczonych na wykresach (zad. 19.A., poziom wykonania 22%).

Trzy z pięciu najtrudniejszych zadań z arkusza na poziomie rozszerzonym sprawdzały wyłącznie lub przede wszystkim wiedzę. 29% zdających poradziło sobie z zadaniem 15., które sprawdzało wiadomości z zakresu zasad działania Parlamentu Europejskiego – największą trudność zdającym przysporzyło prawidłowa odpowiedź na zdanie C. Poziom wykonania zadania 16., w którym należało podać nazwę i numer na mapie Sudanu Południowego, wyniósł 27%, zaś zadania 2., sprawdzającego rozumienie pojęcia *klasa średnia* – 29%.

2. Problem „pod lupą”

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi w arkuszu na poziomie podstawowym oraz wypracowanie w arkuszu na poziomie rozszerzonym okazały się dla zdających zadaniami trudnymi – poziom wykonania wyniósł odpowiednio 26 i 27%. Warto podkreślić, że taki poziom nie był wynikiem braku umiejętności konstruowania wypowiedzi pisemnej w sensie filologicznym (w wypracowaniu poziom wykonania wyniósł w tej dziedzinie 92%), ale niewystarczającej wiedzy do odpowiedniego opracowania tematu oraz niewłaściwego wykorzystania materiałów źródłowych (w wypracowaniu poziom wykonania wyniósł w ostatniej dziedzinie 28%). Analizując wypowiedzi uczniów, możemy stwierdzić, że jedną z trudności zdających było prawidłowe odczytanie (a także doczytanie) tematu rozszerzonej odpowiedzi lub wypracowania.

Maturzyści w zdecydowanej większości podejmowali się rozwiązania zadania rozszerzonej odpowiedzi w arkuszu podstawowym, bardzo rzadkie były przypadki, aby piszący pisali zupełnie nie na temat. W przeważającej liczbie prac zdający skupili się na przedstawieniu przyczyn uchodźstwa i tylko wzmiankowali o skutkach, jakie wywołuje to zjawisko w państwach przyjmujących. Niestety, takie ujęcie problemu prowadziło niektórych zdających do mylenia kategorii uchodźstwa i emigracji zarobkowej.

Następnym problemem problem uchodźstwa to problem ekonomiczny. Należy się on z ciężką sytuacją materialną ludzi społeczeństwa. Wielu ludzi wyjeżdża z zagranicą w celu poprawy swojej sytuacji, materialnej związanej z brakiem pieniędzy.

Propozycje działań instytucji krajowych i unijnych przedstawiano w sposób ogólnikowy, nie odnosząc się do konkretnych działań, a jedynie do sugerowania, co należałoby zrobić, aby przyczynić się do integracji uchodźców ze społeczeństwami europejskimi. Niekiedy zamiast o instytucjach unijnych maturzyści pisali o organach ONZ i organizacjach pozarządowych, np. Human Rights Watch.

Myszę, że uchodźstwo jest problemem dużej rangi. Ludzie opuszczają swoją ojczyznę, w różnych celach, m.in. zarobkowych, w aspektach politycznych a nawet z powodu prześladowań rasowych. Ważne jest, aby podjąć próbę rozwiązania

ten problem, walczyć z nim. Zaproponować działania, które będą miały na celu zminimalizowanie tego problemu. W przedstawiciele różnych krajów, powinni wprowadzić różne udogodnienia, które przyczynią się do rozwiązania problemu. Wielu ludzi ucieka, ~~nie chce~~ z tego że musi opuścić swoją kraj, dlatego państwa muszą działać, zaangażować się w ten problem, aby mogli być on rozwiązany.

W arkuszu maturalnym na poziomie rozszerzonym w zadaniu 25. zdający byli proszeni o napisanie wypracowania – mieli do wyboru dwa tematy:

1. Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz – odwołując się do przykładów dwóch państw – kwestię łamania praw i wolności człowieka w XXI wieku.
2. Odwołując się do unormowań prawnych oraz przemian sceny politycznej, scharakteryzuj polski system partyjny w XXI wieku.

Zdecydowanie częściej wybierany był temat 1.

W pierwszym wypracowaniu maturzyści, charakteryzując system ochrony praw człowieka ONZ, skupiali się na przyczynach powstania tego systemu oraz na ocenie jego skuteczności, natomiast nie charakteryzowali go z punktu widzenia dokumentów ONZ i organizacji pomocniczych oraz ich uprawnień, celów i zakresu działania. Częstym błędem zdających było uznawanie KoPCiPW za dokument ONZ oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu za organ ONZ.

Organizacja Narodów Zjednoczonych w skrócie: ONZ.

Dla wielu ludzi termin dobrze znany, ale czy wiemy, po co w ogóle
 ona organizacja istnieje. W mojej pracy postaram się wyjaśnić,
 schematyzować system ONZ oraz podać przykłady. Tamania
 praw i wolności człowieka w XXI wieku i wieku w którym cywilizacja
 jest bardzo dobrze rozwinięta i powinna sobie radzić z problemami
 występującymi w danym państwie.

ONZ działa w sposób humanitarny. Jej celem jest zapobieganie
 rozprzestrzenianiu się agresji skierowanej przeciwko ludziom cywilnym,
 bezbronnym. Często nawet ludziom nie mającym pojęcia, że znajdują się
 w niebezpieczeństwie. Ma ona na celu pomoc ze strony państwa
 przynależących do owej organizacji, narodom będącym w takiej
 sytuacji. Gdyby nie taka organizacja czy również wiele innych działających
 na skalę światową moglibyśmy mieć do czynienia z takim przynależnym
 naturalnym ludzi, jak również masowymi morderstwami na ~~to~~ dyktatorach.
 Jak mogliby wyjechać ^{z kraj} do którego emigruje wielu uchodźców,
 podzi w swoim państwie nie czują się bezpieczni? Temu właśnie zapobiec
 chce różne organizacje w tym Organizacja Narodów Zjednoczonych.

Agresja na ludziach cywilnych, przemoc, masowe morderstwa,
 mało słyszy się o takich przypadkach, co nie znaczy, że takowe nie
 występują, pomostu często są one ukrywane, nie odstawiane do odbioru
 publicznego. Zastanówmy się, czy jest to dobrym sposobem. Każdy
 człowiek ma prawo do życia, do funkcjonowania w współczesnym
 świecie, do rozwoju kulturalnego, do założenia rodziny, dlatego
 więc takowe prawo jest niemało w tak brutalny sposób odbierane człowiekowi.

W drugim wypracowaniu zdający skupiali się na opisie systemu wielopartyjnego w Polsce, pomijając konieczność scharakteryzowania przemian sceny politycznej w XXI wieku.

W Polsce funkcjonuje system rozbieżny wielopartyjny. Oznacza to, że do wyborów swoich kandydatów może zgłosić wiele kandydatów wyborczych. Poprzez dużą konkurencję na scenie politycznej może dojść do utworzenia koalicji między partiami. Dlatego też po wyborach tworzą się koalicje rządowe składające się z dwóch lub nawet trzech partii. W Polsce działają partie różniące się programami, strukturami, hierarchiami, celami i programami politycznymi. Wykorzystywane są przez nie swoje postulaty i programy wyborcze. Do nich to także funkcjonowanie w Polsce partii: świątopędzących, zmierzających do zdobycia władzy i realizacji swoich celów i idei.

Kolejnym problemem maturzystów była słaba znajomość zagadnienia pod względem prawnym. W temacie pierwszym często widoczna była niewielka wiedza na temat dokumentów i instytucji systemu ochrony praw człowieka ONZ.

Najczęściej o systemie ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych wspomina się Deklarację Praw Człowieka, która ma o ochronie praw. Do niej należą również konwencje, jakie powinny zostać osiągnięte przez państwa, które przestrzegają prawa człowieka. Deklaracja ta powinna być powszechnie uznana. Także one prawa i wolności jakie przysługują człowiekowi.

W temacie drugim powoływano się na regulacje prawne dotyczące systemu partyjnego w Polsce, ale skupiano się głównie na prawach i zasadach wynikających z Konstytucji RP. Maturzyści, którzy wybrali temat 2., charakteryzując przemiany polskiej sceny politycznej, najczęściej pomijali omówienie dekompozycji środowiska AWS i UW oraz powstania PO i PiS, a także nowych ugrupowań partyjnych. Często – zbytecznie z punktu widzenia tematu i jednocześnie błędnie – opisywano system partyjny przed 1989 rokiem.

Na dzień dzisiejszy w Polsce mamy do czynienia z systemem dwublokowym, odmianą systemu wielopartyjnego. Może on funkcjonować nie w zgodzie z zasadą pluralizmu politycznego ~~w Polsce~~ ~~jako~~ ~~istniejąca~~ w państwach demokratycznych. Sposób partycypacji partii określa Art. 11 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazane ćwierć wieka temu w Polsce występował system jednopartyjny z PZPR u władzy. Przez te 25 lat na polskiej scenie politycznej ^{od momentu wprowadzenia demokracji} występowała ~~większa~~ liczba ~~z~~ ~~zakładanych~~ partii, tworzenia ich lub przekształcania. Kluczem obecnie występuje system dwublokowy? Mimo udrożnienia przez schemat dotyczący wyborów do Sejmu jak ~~na~~ wielkie poparcie ma Platforma Obywatelska, potrzebuje dla rozwiązania koalicji z inną partią ~~musi~~ przekroczyć próg 230 mandatów ~~to umożliwi~~ wejście do parlamentu jako partia wygrywająca (lub koalicja parlamentarna) by i być większością w parlamencie. ~~System~~ System ~~inaczej~~ ^{grupuje} ~~grupuje~~ ~~się~~ ~~w~~ ~~trzy~~ ~~bloki~~ ~~tworzą~~ ~~się~~ ~~na~~ ~~podstawie~~ ~~jednego~~ ~~lub~~ ~~kilku~~ ~~wspólnych~~ ~~elementów~~ ~~programów~~ ~~politycznych~~. Charakterystykami systemu dwublokowego są:

- zobowiązanie do wypracowania wspólnego stanowiska i porozumienie
- mniejsze partie także czynnie biorą udział w kształtowaniu opinii społecznej. ~~Wzrost~~

Zdający piszący temat 1., trochę lepiej poradzi sobie z charakteryzowaniem kwestii łamania praw człowieka w opisach wybranych przez siebie dwóch państw. Prawidłowo podawano przykłady państw, w których łamane były prawa człowieka, natomiast gorzej przedstawiała się już kwestia charakterystyki łamania tych praw. Najczęściej wypracowania ograniczały się tylko do wymienienia

praw, które były łamane, przy czym podając przykłady podchodzono to tego bardzo schematycznie, nie wnikając, na czym polega problem łamania praw w danym państwie.

Przykładem jednej z jedno państwa, który rządzi kwestią praw i wolności człowieka jest Egipt i można tak odlepić, ponieważ był to rok 2013. Pewnego słonecznego dnia doszło do w stolicy tego państwa Kairze do zamieszek, które stopniowo przenosiły się na inne miasta. Doszło do nich, ponieważ naród egipski pragnął obalić ówczesnego prezydenta, miało to również charakter religijny. Jak wiadomo Egipt w Egipcie duży stopień ludności to muzułmanie, natomiast możemy tam wielu przeciwników religii chrześcijańskiej, która też jest wyznawana w tym kraju. Wiele w telewizji było słychać o napadach terrorystycznych np.: podłożeniu bomby pod autobus przewożący turystów, wielu ludzi poginęło walcząc o dobro swojego kraju, o to, że miało swoje zdanie. Temu właśnie próbuje zapobiec ONZ. W takich sytuacjach poddaje ochr. pod ochronę ludzi cywilnych, turystów i zapewnia im bezpieczny powrót do kraju, by dżumie nie miało miejsca takowe zdarzenie.

Kolejnym przykładem były zamieszki na Ukrainie, który które miały miejsce w tym roku. Każdy obawiał się wtedy o swoje życie, o bezpieczeństwo swoich bliskich, ponieważ Polska granicą z Ukrainą, wielu Polaków przebywa tam, na co dzień obcuje z tym państwem. Na szczęście skłony to się to w odpowiedni sposób poprzez otwieranie ludności ukraińskiej do jednego państwa chcą przynależeć. Nie mniej jednak Rosja miała w swoich planach użyć siły, gdyby tak się stało mogłoby dojść do rozpoczęcia III wojny światowej. W tym wypadku ONZ zapewniłaby ochronę ludności cywilnej. Doświadczenia do wszelkich porozumień pomiędzy państwami, aby jak najszybciej takowe wojnę zakończyć.

3. Wnioski i rekomendacje

Analiza wyników egzaminu z wiedzy o społeczeństwie pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków dotyczących pracy z maturzystami w kolejnych latach.

Maturzyści najczęściej problemów mieli z zadaniami, w których sprawdzano bardziej szczegółową wiedzę z zakresu przedmiotu. Wiedza o społeczeństwie to przedmiot, w którym mamy do czynienia z kilkoma dyscyplinami nauk społecznych – przede wszystkim: socjologią, politologią i prawem. Wymaga on więc obszernej i holistycznej wiedzy. Podkreślanie tego, że bez wiedzy na odpowiednim poziomie trudno osiągnąć dobry wynik na maturze z tego przedmiotu wydaje się ważnym zadaniem nauczycieli.

Niezadawalający poziom wykonania przez uczniów zadania rozszerzonej odpowiedzi w arkuszu na poziomie podstawowym oraz wypracowania w arkuszu na poziomie rozszerzonym pozwala na stwierdzenie, że należy poświęcić dużo uwagi konstruowaniu przez uczniów prac pisemnych. Przy tym w ich sprawdzaniu należy zwracać szczególną uwagę na poziom wiedzy (w tym braki w niej występujące), który – jak wskazuje analiza – okazał się kluczowe dla wyników rozwiązujących te zadania.

Niski średni wynik zadania 8. w arkuszu na poziomie podstawowym oraz zadania 2. w arkuszu na poziomie rozszerzonym wskazuje, że należy w większym stopniu egzekwować od uczniów wiedzę pojęciową.

Problemy zdających z rozwiązaniem zadania 14., 15., 17. i 18. w arkuszu na poziomie podstawowym oraz zadania 9. i 10. w arkuszu na poziomie rozszerzonym dają asumpt do stwierdzenia, że jeszcze większy nacisk należy położyć na wiedzę z zakresu uprawnień poszczególnych organów państwowych, jak i uprawnień oraz organizacji samorządu terytorialnego w państwie polskim.

Niski średni wynik zadania 24., 25. i 32. w arkuszu na poziomie podstawowym oraz zadania 15. i 16. w arkuszu na poziomie rozszerzonym wskazuje, że uczniowie winni znacznie bardziej przygotowywać się także z problematyki stosunków międzynarodowych, szczególnie organizacji międzynarodowych i ich struktury.

Poziom wykonania zadania 31. w arkuszu na poziomie podstawowym oraz zadania 17. w arkuszu na poziomie rozszerzonym wskazuje, że trudna dla zdających była także kwestia bardziej złożonej interpretacji przepisów prawnych, szczególnie jeśli wymagało to zestawienia dwóch materiałów i ich przetworzenia. Należy zatem na lekcjach wiedzy o społeczeństwie poświęcić więcej czasu na kształtowanie tego typu umiejętności.

Poziom wykonania zadań wymagających krytycznej analizy materiałów zawierających dane z badań opinii publicznej, a zatem zadania 3., 6. i 9. w arkuszu na poziomie podstawowym i 19A w arkuszu na poziomie rozszerzonym pokazuje, że należy ćwiczyć odczytywanie danych z różnych typów wykresu oraz wskazywać na użyteczność podstawowej wiedzy matematycznej w tym zakresie, np. podkreślać różnicę między procentem a punktem procentowym. Warto też podkreślić, że niektóre z tego typu zadań (3. i 9. w arkuszu na poziomie podstawowym oraz 24. w arkuszu na poziomie rozszerzonym) były wykonywane na podobnym poziomie zarówno przez zdających mających wyższy, jak i niższy średni wynik matury z przedmiotu. Oznacza to, że uczniowie lepsi nie powinni lekceważyć tego typu umiejętności.